

'Samenwerking gemeenten en dorpshuizen, kansen met de nieuwe Wmo'

In dorpshuis De Kwaker (Westzaan) schoven op 11 februari 15 deelnemers aan de tafel om ervaringen uit over de samenwerking tussen gemeenten en dorpshuizen uit te wisselen. Een sfeerimpressie van de middag leest u in het artikel [Gemeenten en dorpshuizen, we hebben elkaar nodig](#). Onderstaand verslag gaat dieper in op thema's en vragen die op 11 februari de revue zijn gepasseerd.

'Laat het niet bij deze ene keer blijven. We kunnen veel meer gebruikmaken van ieders ervaring en zoektocht naar nieuwe vormen van samenwerking tussen gemeenten en dorpshuizen'. Dit is de belangrijkste conclusie van het rondetafelgesprek dat is georganiseerd door het Platform Dorpshuizen Noord-Holland (PDNH). Een rondetafelgesprek is een goede vorm voor kennisuitwisseling. Aangevuld met praktijkbezoeken, een kijkje in elkaars keuken kan uitwisseling bijdragen aan verdieping en vernieuwing van de samenwerking tussen gemeenten en hun dorpshuizen en buurthuizen. Gastvrouw en wethouder Rita Visscher van Zaanstad stelde voor om jaarlijks een uitwisseling te organiseren. Initiatief hiertoe vanuit de aanwezigen op deze middag is welkom! Het PDNH wil de kennisuitwisseling graag blijven faciliteren.

Deelnemers aan het rondetafelgesprek:

Ben Blonk	Schagen	wethouder
Wim Westerman	Haarlemmerliede en Spaarnwoude	wethouder
Rita Visscher - Noordzij	Zaanstad	wethouder
Frank Jan Borst	Zaanstad	relatiemanager maatsch. domein
Theo van Eijk	diverse gemeenten	ex-burgemeester
Fred Habold	Zeevang	wethouder
Gerrit Prins	Alkmaar	projectleider bewonersondernemingen
Mieke Blankers-Kasbergen	Ouder-Amstel	burgemeester
Ronald Berkvens	Amstelveen / Aalsmeer	team samenleving
Martin van 't Veer	De Kwaker	voorzitter
Nico Bijman	PDNH	voorzitter
Sam Mulder	PDNH	penningmeester / vz overleg dorpshuizen Schagen
Gerard de Nooy	PDNH	secretaris
Anita Blijdorp	PDNH	onderzoeker / notulist
Han Sleven	Kenniscentrum	gespreksleider
Evelien Vos	Kenniscentrum	notulist
Jaap de Knegt	PDNH	adviseur / notulist

Overige belangstellenden, verhinderd op 11 februari, waren:

Gemeenten Koggenland, Blaricum, Medemblik, Naarden, Velsen (allen wethouders);
Haarlemmermeer: directeur van stichting Maatvast en Provincie Noord-Holland (ambtelijk).

Anita Blijdorp, onderzoeker in opdracht van het PDNH, gaf een aanzet voor het gesprek met een korte presentatie uit de inventarisatie onder 19 van de 34 Noord-Hollandse gemeenten met dorpshuizen. Haar rapport verschijnt eind mei 2015.

Eerste ronde: wat is uw belangrijkste vraag voor dit gesprek?

- Rita Visscher, Zaanstad: Hoe werkt stichting Maatvast in de Haarlemmermeer?
- Frank Jan Borst, Zaanstad: We vragen veel van de buurthuizen, namelijk financiële verzelfstandiging. Hoe vrijwilligers stimuleren om gebouw ook overdag rendabel te maken? Bijvoorbeeld door sociaal wijkteam er in onder te brengen, allerlei activeringsactiviteiten. Redden ze het op deze manier? Is een ander verdienmodel nodig? Hoe faciliteren we zonder op de oude voet (tekorten subsidiëren) door te gaan?
- Mieke Blankers-Kasbergen, Ouder-Amstel: Hoe verbreed je activiteiten en hoe voorkom je tekorten op de exploitatie?
- Wim Westerman, Haarlemmerliede en Spaarnwoude: hoe kun je vrijwilligers stimuleren naar activiteiten die het gebouw ook overdag rendabel maken? Welk volume heb je nodig om je Wmo-cliënten binnen de eigen gemeentegrenzen, bijvoorbeeld in het Dorpscentrum, een passend aanbod te doen?
- Ronald Berkvens, Amstelveen: Hoe doe je recht aan de diversiteit van wijkinitiatieven? Hoe ga je om met verschillen tussen de accommodaties, wat ze doen en hoe het bestuur het invult?
- Fred Habold, Zeevang: Wat en hoe geven we maximaal aan steun aan de dorpskernen vóór de aanstaande fusie? Hoe kunnen dorpshuizen en dorpsraden samenwerken? Hoe beheer je ze? Er zijn zulke enorme verschillen tussen de beheervormen van de dorpshuizen.
- Gerrit Prins, Alkmaar: Hoe kun je als dorpshuis zonder subsidie draaien als je je alleen aan je kerntaken houdt? Belangrijk is te kijken naar hoe actief de gemeenschap is. Bezettingsgraad van dorpshuis omhoog krijgen, hoeft niet alleen door extra activiteiten te organiseren.
- Theo van Eijk: Hoe organiseer je dat dorpshuisbesturen het zelf kunnen?
- Ben Blonk, Schagen: financiële verzelfstandiging is de koers. Als de gemeente zich terugtrekt, hoeveel ruimte en flexibiliteit sta je toe zodat de exploitatie beter kan? Aanpassen Drank en Horecawet? Dat levert spanning op met de commerciële horeca. Veel vragen.

Samenvatting van de vragen door voorzitter Han Slevén : *Welke functies en welk soort ondersteuning beïnvloeden de zelfstandigheid en de exploitatie van dorpshuizen positief? Wat doet de gemeente en wat doen de vrijwilligers?*

Tweede ronde, verslag in thema's die aan de orde kwamen

SAMEN OPTREKKEN

Gemeente en vrijwilligers moeten met elkaar overleggen over randvoorwaarden, risico's en

verschillende vormen van ondersteuning. ‘Beperk het niet tot het geld, heb het ook over (on)acceptabele risico’s die uit de bedrijfsvoering voortvloeien voor vrijwillige bestuurders’ (Gerard de Nooy, vanuit zijn ervaring als bestuurslid van dorps huis in Lissbroek). ‘Dorps huizen zijn voor mij partners in de wijksamenleving’ (Rita Visscher, Zaanstad). ‘Omdat we veel partijen kennen in de wijk, kunnen we ook verbindingen leggen tussen verschillende initiatieven, ook met de wijkcentra’ (Gerard Prins, Alkmaar).

ZELFREDZAAMHEID

De gemeente Zaanstad stimuleert de exploitatie van buurt- en dorps huizen o.a. door sociale wijkteams te verplichten hun onderdak te regelen in een buurthuis. Het PDNH heeft instrumenten in de aanbieding (ondernemingsplan, kwaliteitszorgsysteem, checklists, advies door adviseur) waarmee zelfredzaamheid bevorderd kan worden.

ZELFWERKZAAMHEID IS NIET HETZELFDE ALS ZELFREDZAAMHEID

Niet alle dorps huizen kunnen hun begroting sluitend krijgen, zonder de bijdrage van de gemeente. Veel hangt af van de omstandigheden ter plekke: de omvang van het dorp (voor heel kleine kernen, met soms maar 150 inwoners, is het lastig de exploitatie helemaal door de bewoners rond te krijgen), het maximum aantal gebruikers, enzovoort.

‘In Nes aan de Amstel met 500 inwoners neemt het bestuur van het dorps huis al ontzettend veel initiatief. Moet je nog meer vragen? Daar ligt niet de oplossing. Het helpt al enorm als de gemeente een contactpersoon aanstelt die precies weet wat er speelt, en met hun vragen aan het werk gaat in het gemeentehuis. Ook dat ontlast de vrijwilligers.’ (Ronald Berkvens, Amstelveen/Aalsmeer).

‘Verzelfstandiging van je buurthuizen, een stichting eigenaar laten zijn van een gebouw, dan vraag je nogal wat van je actieve burgers. De gemeente heeft zelf een grote verantwoordelijkheid om in de exploitatie de accommodatie te (blijven) ondersteunen’ (Mieke Blankers-Karsbergen, Ouder-Amstel).

FINANCIERINGSVORMEN

De financieringsvorm ‘Subsidie van het exploitatietekort’ lijkt op zijn retour. Het aantal gemeenten dat zich richt op ‘het subsidiëren van activiteiten’ van verenigingen en organisaties groeit. Daarmee leggen steeds meer gemeenten de verantwoordelijkheid voor exploitatie en beheer en/of het reserveren voor groot onderhoud neer bij het dorps huisbestuur zelf. In de praktijk blijkt dat die activiteitensubsidies niet per se in dezelfde omvang als huur naar de dorps huizen gaat; hurende verenigingen kunnen hun budget (de subsidie) ook ergens anders aan uitgeven. Gedwongen winkelnering (“vereniging, om subsidie te krijgen, regel je je onderdak maar in het dorps huis”) is geen echte oplossing.

Zaanstad zet een mix van financieringsvormen in: (1) een deel exploitatiesubsidie (bijvoorbeeld maximaal 50% van de huursom); (2) stimuleringsubsidie voor het organiseren van maatschappelijke activiteiten in het buurthuis; (3) contractfinanciering, betaling van een afgesproken dienst of activiteit.

CONTACT EN OMMUNICATIE

Met elkaar het gesprek aangaan, verder dan alleen praten over wel of geen subsidie, is van het grootste belang. 'In Zaanstad speelt de wijkmanager een belangrijke rol als luisterend oor en ondersteuner van de doeners; en verder zit het projectteam verzelfstandiging buurthuizen bovenop de uitvoering en heeft veel contacten' (Frank Jan Borst, Zaanstad). Ook in Alkmaar, in Amstelveen/Aalsmeer, Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Schagen is de gemeente nu actief in het onderhouden van contacten met de dorpsuizen.

NIEUWE Wmo, NIEUWE ZOEKTOCHT

'Ik zie veel kansen, we staan pas aan het begin van nieuwe vormen van afstemming en samenwerking tussen burgerinitiatieven, dus ook dorpsuizen, en de gemeente. Wat nodig is, is tijd om die nieuwe vormen uit te vinden met elkaar' (Ben Blonk, Schagen).

'Het Wmo-spel vraagt enorm veel regie, en goed doorzien van welke kostenposten ook eventueel anders geregeld kunnen worden, dat is een taak van de gemeente' (Wim Westerman, Haarlemmerliede).

'Wij onderzoeken de mogelijkheid om studenten (in de bouwsector) het onderhoud van buurthuizen te laten doen of bedrijven uit de wijk meer te betrekken bij 'hun' dorpshuis' (Rita Visscher, Zaanstad).

'Dorpshuisbesturen hebben de handen vol aan dagelijkse sores en daardoor de neiging om naar binnen te kijken. Maar we prikkelen ze wel om op zoek te gaan, om zich heen te kijken naar nieuwe partijen en organisaties met wie ze iets kunnen' (Jaap de Knecht, PDNH).

'Dorpshuis De Brink, dat goed draait, is nu zes jaar financieel zelfstandig. Ons bestuur is er nu wel aan toe om het college van b en w weer eens uit te nodigen voor een bezoek en met elkaar te bespreken waar we de kansen zien' (Nico Bijman, vz. De Brink, Obdam).

LAAT GEMEENTEN ZICH UITSPREKEN OVER ADVIESROL

Theo van Eijk: 'Gaan gemeenten het zelf redden hun buurthuizen en dorpsuizen te adviseren en faciliteren? Die taak ligt wel op hun bord. Het zou goed zijn als gemeenten kenbaar maken óf ze zelf die rol geheel kunnen waarmaken. Zo niet, dan is het zaak om de provincie aan te spreken, om een verzoek neer te leggen een bovenlokaal steunpunt, zoals nu het PDNH functioneert, te blijven financieren. Nu dit niet langer kan vanuit Welzijn, moet het vanuit een ander thema of kerntaak. De rol die het PDNH nu speelt en gefinancierd door de provincie, dat houdt per 1-1-2016 op. Daarmee verdwijnt jarenlange opgebouwde expertise en meedraaien in een landelijk netwerk. PDNH en de Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland (VvKkNH) hebben de politieke partijen hiervoor afgelopen jaar benaderd. Het zou goed zijn als de gemeenten zelf een geluid laten horen wat ze willen.'

[E I N D E]

Lees door op de volgende pagina voor het sfeerverslag geschreven door het Kenniscentrum Wmo en Wonen Noord-Holland.

Gemeenten en dorpshuizen: ‘We hebben elkaar nodig’

GEPUBLICEERD: 16-02-2015

De aanwezigen aan het buffet

In dorpshuis de Kwaker in Westzaan wisselen het dag-orkest en Noord-Hollandse bestuurders elkaar op woensdagmiddag 11 februari af. Hobo's en pauken verdwijnen in rolkoffers, burgemeesters, wethouders en beleidsmedewerkers nemen plaats aan de ronde tafel. Het gesprek over de relatie tussen dorpshuizen en gemeenten kan beginnen. Hoe kunnen dorpshuizen zo zelfstandig mogelijk opereren op basis van vrijwillige inzet? En hoe commercieel mogen ze zijn?

Dan gaan we het zelf doen

‘De Kwaker is de ruggengraat van de Westzaanse gemeenschap,’ vertelt voorzitter van de Kwaker, de heer van 't Veer. ‘Toen in 2006 de locatie gedoemd leek om te sluiten hebben we gezegd: “dan gaan we het zelf doen!” We laten deze toko draaien met twee ZZP'ers die gezamenlijk vijftientwintig uur aan beheer kwijt zijn. Al het overige is vrijwilligerswerk. Het

opknappen hebben we grotendeels in eigen beheer uitgevoerd, met steun van de Provincie Noord-Holland, het Oranjefonds en woningcorporatie Parteon. Maar, op de exploitatie komen we sinds 2006 elk jaar wel tekort. Ik zeg maar gewoon hoe het is.'

Zelfstandige dorpshuizen werken beter

Dagvoorzitter Han Sleven geeft het woord aan wethouder Visscher van de gemeente Zaanstad: 'Ik was net een week wethouder en toen ging Welsaen failliet. Daar zaten we met onze dorps- en buurthuizen! Uit eerdere benchmarks kwam naar voren dat zelfstandige dorps- en buurthuizen beter werken dan dorps- en buurthuizen die op subsidie draaien. Onze raad heeft besloten alle dorps- en buurthuizen te verzelfstandigen. Vier dorpshuizen, waaronder de Kwaker, draaiden al zelfstandig, die hebben de overige dorps- en buurthuizen over het verzelfstandigingsproces geadviseerd en IT-systemen gedeeld. We zijn nu gestart met een andere vorm van subsidiëring, we willen investeren in mensen in plaats van in stenen. Samen met de dorps- en buurthuisbesturen zullen we kijken of het werkt. Buurthuizen die net verzelfstandigd zijn, krijgen het eerste jaar nog extra geld. Het kost allemaal nogal wat, maar we vinden openbare ontmoetingsruimten heel belangrijk in deze tijden.'

We hebben elkaar nodig

Anita Blijdorp, onderzoekt in opdracht van het Platform Dorpshuizen Noord-Holland hoe gemeenten tegen hun relatie met dorpshuizen aankijken. Anita: 'Vanuit het platform hebben we een definitie voor dorpshuizen opgesteld en op basis hiervan zijn er 133 dorpshuizen in 34 Noord-Hollandse gemeenten. In totaal heb ik 19 gemeenten bevroegd. Veel contactpersonen die ik sprak, zien dat het dorpshuis kansen biedt om doelstellingen uit gemeentelijk beleid te realiseren. "We hebben elkaar nodig," zeiden veel respondenten. Tegelijkertijd is verzelfstandiging de trend geweest de afgelopen jaren, de meeste dorpshuizen in Noord-Holland hebben de vorm van een stichting.'

'Van de gemeenten die ik sprak zijn tien betrokken bij de exploitatie, en vijftien bij de renovatie van een dorpshuis. In de Haarlemmermeer heeft de gemeente zelf een stichting opgericht (Maatvast, red.). Gemeenten proberen hun dorpshuizen op andere manieren te ondersteunen, bijvoorbeeld door de regelgeving voor drank en horeca te veranderen en wijkteams te stimuleren de ruimte als uitvalsbasis te benutten.'

Veel vragen

Met welke vragen over de relatie met dorpshuizen zitten de aanwezige burgemeesters, wethouders en beleidsmedewerkers? 'Hoe kun je als gemeente de maatschappelijke functie versterken?' 'Hoe kunnen gemeenten met hun beleid aansluiten op dorpshuizen die totaal verschillend zijn en de exploitatie op een positieve manier beïnvloeden?' zijn enkele van de vele vragen die de aanwezigen bezighouden. In het laatste uur van de bijeenkomst volgt een aantal suggesties.

Verwijs naar het dorpshuis

'In Zaanstad hebben wij de Sociale Wijkteams, de Jeugdteams en de dorps- en buurthuizen aan elkaar gekoppeld,' vertelt wethouder Visscher, 'Dit genereert veel aanloop.' In de gemeente Schagen zijn sinds kort ook sociale wijkteams actief en die kunnen ook een beroep doen op de dorpshuizen, aldus wethouder Blonk: 'Sommige mensen willen het wijkteam niet thuis ontvangen. Die kunnen dan op het dorpshuis afspreken. Ik denk dat

dorpshuizen goed onderdak kunnen bieden aan activiteiten die op preventie en signalering zijn gericht. Ik ga zelf elke week in één dorpshuis zitten om met mensen te praten over hun zorgen en vragen over de veranderingen in de zorg.' In Ouder-Amstel heeft de gemeente met de gecontracteerde zorgaanbieders afgesproken dat zij hun activiteiten zoveel mogelijk in de dorpshuizen organiseren. 'Dat is een vanzelfsprekendheid,' aldus burgemeester Blankers.

Stimuleren van activiteiten

Toch is dorpshuis de Kwaker niet het enige dorpshuis dat moeite heeft zijn exploitatie rond te krijgen. Voor dorpshuisbesturen is de exploitatie een ingewikkeld vraagstuk. Volgens één van de aanwezige bestuurders van het Platform Dorpshuizen Noord-Holland is er altijd spanning tussen de exploitatie en de maatschappelijke functie. 'Je verdient meer aan de verhuur aan een fysiotherapeut dan aan een *Repair* café of een andere Wmo activiteit. Hoe commercieel mag je zijn om niet commerciële activiteiten te kunnen betalen?'

In Zaanstad financiert de gemeente tot maximaal de helft van de huur van het gebouw en is er een subsidieregeling voor activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente. 'Buurthuizen zijn zelfstandig en bepalen zelf wat er gebeurt,' vertelt wethouder Visscher. 'Er zijn ook buurthuizen die de exploitatie rond krijgen door zalen te verhuren, dat is prima. Die kunnen alleen geen beroep doen op de subsidieregeling.' Een beleidsmedewerker uit Alkmaar legt uit dat zijn gemeente het platform 'Slimmere zorg' heeft opgericht, waarop individuen, organisaties en bewonersverenigingen ideeën kunnen aandragen en subsidie kunnen krijgen.

In gesprek blijven

Hoewel een aantal gemeenten maatschappelijke activiteiten en initiatieven subsidieert en dit de spanning tussen exploitatie en de maatschappelijke functie deels oplost, blijven de verzelfstandigde dorpshuizen met onzekere begroting zitten, aldus Jaap de Knecht van het Platform Dorpshuizen.

'Het zou goed zijn als dorpshuizen en gemeenten meer met elkaar in gesprek gaan' stelt Jaap. 'De gemeente ontwikkelt maatschappelijk beleid, het dorpshuis heeft een maatschappelijke functie, hoe breng je dat bij elkaar? De aanwezige wethouders en burgemeesters staan hier voor open. Wethouder Visscher geeft aan de dorps- en buurthuizen al als partners te zien, wethouder Blonk wil hieraan gaan werken: 'Op dit moment spreek ik de dorpshuisbesturen alleen als het gaat om het gebouw, bijvoorbeeld als ze een nieuw dak nodig hebben. Dat moet anders en dat initiatief ligt bij ons. We staan aan het begin van de nieuwe Wmo en ik zie zeker kansen bij de dorpshuizen liggen.'

Met dit voornemen van wethouder Blonk en het voornemen van alle aanwezigen om in de toekomst verder te praten over de relatie gemeenten en dorpshuizen, gaan de aanwezigen richting het Indische buffet.